

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5 I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Horočina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Kmetijska družba Kranjska.

V ponedeljek, 14. t. m. se vrši v „Mestnem domu“ v Ljubljani občni zbor Kranjske kmetijske družbe. Voliti je devet članov odbora, ker se, kakor je p. n. članom znano, lansko leto ni vršila predpisana volitev. Pozivljamo člane kmetijske družbe, katerim je za resno delovanje iste, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo in ponovno volijo sedanji odbor, ki se je izkazal skoziinskozi zmožnega voditi ta velevažni kmetijski zavod.

Komur je za to, da deluje družba še nadalje nepristransko za vse člane, tisti naj prihiti v ponedeljek, dne 14. t. m. na občni zbor v ljubljanski „Mestni dom“. Začetek ob deveti uri dopoldne.

Člani! Vsi na občni zbor, da se preprečijo nakane škodljivcev, ki hočejo uničiti za kmeta tako važen zavod, kot je kmetijska družba!

Dr. Šusteršič izdajalec ljudstva!

Klerikalna stranka ima vedno polna nsta, kakšna prijateljica ljudstva da je. Vsak korak, katerega napravi, je edinole v korist ljudstva. In naše kmečko ljudstvo, ki veruje vse, kar mu natvezi kak kaplan ali župnik, »Domoljub« ali »Slovenec«, je tudi popolnoma prepričano, da ima vse delovanje klerikalne stranke edini namen zastopati ljudske koristi ter pospeševati gospodarski napredek našega slovenskega kmeta. Kdor bo pa nekoliko bolj pazno in nekoliko natančneje opazoval delovanje naših klerikalcev, ta mora priti do prepričanja, da so naši klerikalci najhujši sovražniki našega kmečkega ljudstva.

Zadnje zasedanje kranjskega deželnega zbora je pokazalo, kam vede klerikalno gospodarstvo in klerikalna politika našo kranjsko deželo in njeno prebivalstvo. S svojim lahkomisljenim in naravnost zapravljenim deželnim gospodarstvom so klerikalci privedli kranjsko deželo na rob propada. Če bo šlo tako naprej, tedaj bo prišla naša kranjska dežela popolnoma na kant. Klerikalni deželni odbor je sam

priznal, da bo koncem meseca marca deželna blagajna kranjska popolnoma prazna. In kaj to pomeni, pač ni treba razlagati. Vsa uprava kranjske dežele se bo takorekoč ustavila. Razna javna dela ne bodo mogli nadaljevati in škoda bo za vso deželo velikanska. Če se hočejo temu polomu izogniti tedaj se mora zgoditi čudež. Toda čudeži se gode samo še na slavnem božjem Čenstohovu, kjer izginjajo zlata in druga dragocena darila v žepih pobožnih mnihov. Sicer je kranjski deželni zbor sklenil, najeti ogromno posojilo desetih milijonov kron, toda cesar še ni potrdil tega. Vzrok je pač edino ta, da tudi vladni krogi poznajo velikansko zapravljenost in lahkomiselnost naših klerikalcev.

Toda tudi če dobe to posojilo — kaj jim naj to pomaga? Zapravili bodo denar, potem ga bo pa treba vrniti. In naš kmet bo moral šteti težke kronce za to posojilo. Povišali bodo deželne davke in deželne doklade, in sicer tako zelo, da naš kmet sploh ne bo zmogel tega plačevanja. Tega se pa klerikalci boje in hočejo še nekaj časa čakati s temi novimi davki in dokladi. Imeti pa hočejo posojilo, da vsaj še par let lahko dobro žive. Kakor znano, so namreč klerikalni poslanci obljubili svojim volilcem razne nove naprave, ceste, vodovode itd. In to morajo izpolniti. Ker

pa ne znajo dobro gospodariti, bodo te naprave našega kmeta stale ogromne vsote. Krvavel bo leta in leta. Če ne bo šlo zlepa, bo pel pa boben.

Kakor rečeno, cesar do zdaj še ni dovolil klerikalcem, najeti za kranjsko deželo desetmilijonsko posojilo. To jih pa seveda silno skrbi. Pred seboj že vidijo one mase nezadovoljnih kmetov, ki s povzdignjenimi pestmi gredo nad tiste, ki so jih pripeljali do prepada, vidijo, kako se jim rušijo njihove zgradbe.

Najti je treba zatorej pot, po kateri se morda vendar da doseči cesarjevo dovoljenje za desetmilijonsko posojilo. In vodja naših klerikalcev dr. Ivan Šusteršič misli, da je našel to pot, da vsaj za nekaj časa svoje pristaše pred uporom nezadovoljnih zapeljanih kmetov reši. Prikupiti se hoče na vsak način.

Kakor znano, se je delal dr. Šusteršič vedno največjega sovražnika naših nemških vlad, ki se nikdar niso hotele ozirati na opravičene zahteve Slovencev in sploh Slovanov. Gromel je in vpil, kakor bi hotel pohrustati enega ministra za drugim. Toda vse to upitje je bila prazna laž.

Zdaj zborujejo na Dunaju takozvane delegacije, ki odločujejo o skupnih zadevah obeh državnih polovic: Avstrije in Ogrske. Član te delegacije za Kranjsko je dr. Šusteršič. In kot tak je ta dični vodja klerikalne stranke izdal ljudske interese. V delegacijah je zahteval, naj naša država gradi velike in drage bojne ladje, od katerih stane vsaka okroglih 50 milijonov kron. Ni mu zadosti, da je že zdaj v proračunu za zgradbo novih bojnih ladij ogromna vsota štiristo milijonov kron. Toda temu prijatelju revnega kmetkega in delavskega ljudstva ne zadošča, da bo moral dati svoje krvave žulje za te bojne ladje, temveč zahteva, naj se še nova bremena nalože na že itak preobremenjena ramena našega kmeta in delavca. Kmet bo moral že itak plačevati visoke deželne davke in doklade. Zdaj bo pa po zaslugi voditelja klerikalcev dr. Ivana Šusteršiča moral plačevati še trikrat ali pa štirikrat višje državne doklade.

Ali naj naš kmet mirno trpi, kako ga gospodarsko ubija klerikalizem. Naši duhovniki in drugi klerikalci že itak za svoje namene zahtevajo ogromne vsote denarja od našega kmeta, zdaj pa delujejo še na to, da se bodo deželni in državni davki tako zelo zvišali, da jih kmet sploh ne bo mogel več prenašati. Še je čas, da se temu odpomore. Naš kmet ne potrebuje takih zastopnikov, ki ga uničujejo — naš kmet potrebuje zastopnikov, ki bodo v resnici branili njegove koristi. Naš kmet torej ne potrebuje dr. Šusteršiča in drugih njegovih kompanjonov, ki nimajo drugega v mislih, kako bi naprtili našemu kmetu novih davkov.

Pozivljamo vse svoje čitatelje, naj gredo od hiše do hiše, od vasi do vasi, ter pripovedujejo ljudem, da je vodja klerikalcev dr. Ivan Šusteršič zahteval v delegacijah, naj se grade nove bojne ladje ter s tem naprtijo ogromni davki na ramena našega revnega kmeta.

Politični pregled.

Iz delegacijskega zasedanja.

Delegacijsko zasedanje traja še vedno. Dne 8. novembra je imel dr. Šusteršič znamenit govor, znamenit zaradi tega, ker je znal tako lepo zlesti v čreva zunanjemu ministru grofu Aehrenthalu. O, dr. Šusteršič je prebrisan človek; on dobro ve, katera pot drži do visokih njegovih ciljev. Dr. Šusteršič je povzdigoval ministra Aehrenthala v deveta nebesa, njegovo politiko je hvalil kot neprekosljivo. Tu in tam se je nekoliko dotaknil jugoslovanskih razmer, da ga bodo mogli hvalliti klerikalni listi. Vsi češki listi, klerikalni, kakor napredni, silno udrihajo po dr. Šusteršiču zaradi njegovega klečeplaznega govora. Vsi pravi slovanski politiki so mnenja, da si je vlada dr. Šusteršiča kupila. Za njegov slavospev na avstrijsko politiko je vlada vrgla župana Hribarja, potrdila je nov občinski volilni red za Ljubljano in za vse občine na deželi. S tem novim volilnim redom hoče vlada omogočiti, da po vseh občinah na Kranjskem zmagajo klerikalci. Za ta vladni dar je postal dr. Šusteršič iz rjovečega obstrukcionista ponizen vladen kužek. Celo bosanske kmete je izdal, zaradi katerih je lansko leto delal obstrukcijo.

Spravna pogajanja na Češkem.

Med Čehi in Nemci se že več tednov vrše v Pragi pogajanja, da bi se dosegel med obema narodoma na Češkem vsaj v najvažnejših vprašanih sporazum. Tekom obravnav se je že večkrat dozdevalo, da se bodo Čehi in Nemci vendarle pobotali, ko pa pride v razpravo zopet kaka važnejša točka, zginejo zopet vse nade za sporazum.

Državni zbor.

Kakor se zatrjuje v političnih krogih, bo sklican državni zbor okrog 23. novembra. To se bo zgodilo brez ozira na to, ali se doseže med Čehi in Nemci sporazum, ali ne.

Razgled.

r »Domoljubove« laži in neumnosti. Zadnji »Domoljub« trdi, da skušajo liberalci dokazati, da je draginje kriv samo kmet. To je lažnjiva in obenem bedasta trditev, kar je razvidno iz nadaljne »Domoljubove« pisave. Napredni poslanci še niso nikdar trdili, da je draginje kriv kmet, trdili pa so, da je draginje kriva vlada. Kmet je v tem slučaju žoga, katero bije na eni strani škodljiva vladna politika, na drugi strani pa kričavi klerikalni poslanec. Obema, vladi in klerikalnim poslancem, gre edinole za to, da obdrže kmeta v zmoti, kakor da bi se res kaj storilo zanj. »Domoljub« sam priznava, da nima kmet ničesar od tega, če je živina draga, ker mora plačevati avstrijske železne izdelke dražje, kakor se ti avstrijski izdelki prodajajo v Belgiji, Egiptu itd. Da imajo pa ti izdelki tako visoko ceno, temu je vzrok, tako trdi »Domoljub« sam, visoka carina na uvoz živine, kar ima za posledico ogromno carino na železne izdelke. S tem »Domoljub« sam priznava, da nima kmet nobenega dobička, če je živina draga, ker mora ravno radi tega vse potrebščine drago plačevati. Dobiček od takega postopanja ima samo vlada, česar pa kmet ne sme vedeti, kajti potem bi ga klerikalci ne mogli več slepariti. Če so klerikalci res tako goreči zagovorniki kmeta, zakaj pa ti ljudski zastopniki ne izposlušajo znižanja carine na železne izdelke, na sladkor itd. Sicer ima pa »Domoljub« za svoje »bravce« jako lepo tolažbo. »Domoljub« namreč pravi, da bode vprašanje o draginji rešeno takrat, **kadar država ne bo potrebovala več novih davkov.** Ker je »Domoljub« tako grozno »kunšten«, upamo, da nam v prihodnji številki pove, kdaj bodo nastopili tisti srečni časi, ko država ne bo več potrebovala novih davkov. Klerikalci so pa res tiči!

r Odstavljen škof. Vlada je nepričakovano odstavila koroškega škofa dr. Kahna. Vse se je radovedno izpraševalo, zakaj je vlada to storila, saj je splošno znano, da avstrijska vlada nikdar ne nastopi proti kakemu cerkvenemu dostojanstveniku, ako ni vlada v to takorekoč prisiljena. Zdaj se je izvedelo, zakaj je vlada odstavila škofa dr. Kahna. Očitajo mu, da je on natančno vedel za vse sleparije, ki sta jih v koroških posojilnicah uganjala prelata Weiss in Kayser, pa kljub temu ni hotel ničesar storiti proti imenovanima duhovnikoma. Škof dr. Kahn je raje pustil, da so bili kmetje ogoljufani za par

milijonov, kakor pa da bi posegel v sleparsko početje svojih duhovnikov. No, škof dr. Kahn ne bo stradal, četudi ga je vlada poslala v penzijo. Kot škof si je lahko prihranil nekaj milijončkov, poleg tega bo imel še tako lepo penzijo, da bi se z njo lahko preživljalo najmanj 30 kmečkih družin. Za naslednika dr. Kahnu je imenovala vlada solnograškega korarja dr. Boltežarja Kaltnerja. Pri tem imenovanju se je pokazalo, da ima slovenščina na Koroškem vedno manj veljave. Ko je bil pred 23. leti imenovan za koroškega škofa dr. Kahn, tedaj se je moral s podpisom zavzeti, da se bo naučil slovenskega jezika in da bo spoštoval pravice Slovencev ravno tako, kakor pravice Nemcev. Seveda je škof svojo besedo tisočkrat prelomil, ker se ni nikdar ravnal po tem, kar je obljubil. Tudi slovenskega jezika se ni naučil. Ampak vlada je takrat vsaj pokazala dobro voljo, da hoče biti pravična tudi koroškim Slovincem. Če je škof prelomil svoje obljube, vlade že ne zadeva taka krivda, ker vendar ne more z biričem stati za škofom, ki naj bi ga prisilil, da spoštuje tudi pravice slovenskega naroda. Pri sedanjem imenovanju pa se ni vlada že čisto nič ozirala na koroške Slovence. Novi škof ne zna niti besedice slovensko, pa ga vlada kljub temu ni pozvala, naj se nauči slovensko. Vlada si pač misli, saj Slovenci so potrpežljivi backi, ki bi bili celo s kakšnim kinezarskim škofom zadovoljni. Res žalostno, koliko je koroško Slovenstvo izgubilo na veljavi v teh 23. letih. Temu se seveda ne bo nihče čudil, ako pomisli, da je bil slovenski narod na Koroškem pred 23. leti narodnozaveden, danes pa je popolnoma klerikalen.

r Ljubljanski škof tožen. Dne 2., 3. in 4. novembra se je vršila pred ljubljanskim civilnim sodiščem zelo zanimiva razprava. Povod tožbi je dala gornjegrajska graščina, katero je škof spravil na rob propada. Kakor znano, je škof svoj čas prodal nekim italijanskim Židom ogromno množino lesa iz gozdov gornjegrajske graščine. Škof je pa tako imenitno prodal les, da je navsezadnje imel še izgubo. Vse škofovo gospodarstvo, kakor tudi sekanje lesa je nadzoroval sijajno plačani škofov oskrbnik Dicenta. Med Dicento in škofom je kmalu prišlo do preprirov, ker je hotel škof vedno več denarja imeti iz svoje graščine. Na drugi strani pa tudi Dicenta ni prav posebno pazil na zaupano mu gospodarstvo. Moža sta se slednjič do dobra sprla in škof je zapodil Dicento brez odpovedi in brez kakšne odškodnine iz službe. Zaraditega je Dicenta tožil škofa Jegliča za odškodnino v znesku 146.000 K. Pri obravnavi se je pokazalo, kako grozno lahkomišljeno se je gospodarilo v gornjegrajski graščini. Škof je hotel iz posestva vedno le denar, pa če vrag vzame vse ogromno premoženje. — Knjige, iz katerih bi se moralo natančno razvideti, kako je z gospodarstvom, ali

napreduje, ali nazaduje, so bile v največjem neredu. Vsak kramar na deželi bolj vestno zapisuje izdatke in dohodke, kakor se je to delalo v veliki gornjegajski graščini. Pri obravnavi sta zvrčala krivdo zaradi nereda tožnik in toženec drug na drugega. Značilno za našega slovenskega škofa je vsekako to, da vodi vse svoje knjige v nemškem jeziku. Pri razpravi je škof trdil, da mu je napravil Dicenta milijon in dvestotisoč kron škode. Če bo škof Jeglič zdaj še obsojen, da mora plačati Dicenti 146.000 kron, bo to res za škofa velikanski udarec. Razsodba se bo izdala obema strankama pismeno. Kako se bo glasila, bomo našim čitateljem morda že v prihodnji številki.

r »Na Kranjskem se izmed vseh avstrijskih dežel izvrši največ hudodelstev.« Tako piše zadnji »Domoljub«. Ali ne daje s tem priznanjem »Domoljub« kranjskim duhovnikom najslabšega spričevala? Saj imajo vendar duhovniki vso moč nad ljudstvom, kako more potem biti, da je ljudstvo tako pokvarjeno? Na to vprašanje je prav lahko odgovoriti. Res je, da imajo duhovniki vso moč nad ljudstvom, toda to svojo moč zlorabljuje duhovniki vedno le v politične namene, nikdar pa ne v to, da bi ljudstvo odvadili slabih navad. Ne rečemo, da ni izjem med njimi, ki poučujejo ljudstvo res samo v smislu Kristusovih nauk. Toda veliko večje je število onih duhovnikov, ki vpletajo v vzvišeni Kristusov nauk političen strup, politične hujskarije, s katerimi zastrupljajo verne poslušalce. Mestó čistega Kristusovega nauka, podajajo ljudstvu strup samo zato, da morejo delati z ljudstvom, ki je zastrupljeno s krivimi klerikalnimi nauki, kar sami hočejo. Večini duhovnikov je dandanes vseeno, če kdo kaj veruje, ali nič, samo da z duhovščino voli. Lahko je v srcu največji brezverec, če pa iz sovraštva do kakega naprednjaka ali iz dobičkarije voli klerikalne kandidate, potem je tak človek v očeh naše duhovščine zlatega denarja vreden. Saj se to opazuje večkrat v življenju. Da taka duhovščina ne more pa tudi noče vplivati na ljudstvo, da bi postalo bolj možato, da bi se zavedalo krivic, ki jih s svojim nekrščanskim delovanjem provzroča svojim sosedom, je umevno samo ob sebi. Izobraženo, zavedno ljudstvo bi postalo samostojno, ne bi se dalo slepo voditi, zato pa takega ljudstva ne mara duhovščina. Duhovščina ima rajše pokvarjene ljudi, ki ji slepo slede, kakor pa poštene, samostojne moške, ki se ne strinjajo s tem, da ima duhovnik tudi v politiki prvo in glavno besedo. In dokler bomo imeli tako duhovščino, toliko časa bo na Kranjskem izmed vseh avstrijskih dežel največ hudodelcev.

r Kaj res ne bomo dosegli še v tem letu 200.000 K za obrambni sklad? Nemci zbirajo že tretji milijon, Čehi in Poljaki so že zdavnaj presegli obljubljeni vsoti narodni samoobrambi, le Slovenci smo

tako malobrižni, da nam primanjkuje še 151 kamnov. Poznamo Slovence, ki bi lahko utrpeli po en ali tudi več kamnov; upamo, da se kmalu oglasijo in dopolnijo krog brambovcov Slovenije.

r »Obrtna zadruga na Bledu« je otvorila zadržno posredovalnico za delo. Vpisnina znaša 50 vin. za delodajaleca in velja za 4 tedne. Delojemalec se priglasi brezplačno. Vzorec delovanju se je vzel po gostilničarski zadrugi v Ljubljani, katera že več let te posle vodi. Pozivljajo se mojstri in obrtniki, ter obrtniški pomočniki, da se priglase. Naslov: »Načelstvo za posredovalnico dela na Bledu«.

r Več luči. Poljudna zbirka potrebnih poučnih, zabavnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo. Ravno kar je izdala tiskarna Iv. Pr. Lampreta v Kranju 7. in 8. snopič navedene zbirke. V 7. snopiču se opisujejo meniška grozodejstva v samostanu Čenstohovu. Osmi snopič razpravlja o dandanes najvažnejši zadevi, o draginje. — Cena vsakemu zvezku je 20 vinarjev.

r Neumorno deluje »Prva kranjska tovarna testenin« v Ilirski Bistrici, da spravi svoj izdelek na višek. Kakor se nam poroča, vpeljuje sedaj novo vrsto »Pekatet«, ki so valjane in rezane pravtako kot domače. Te vrste izdeluje pa le v najboljših kakovostih, in sicer s štirimi in osmimi rumenjaki. Dobivajo se le v vrečicah in škatljicah po pol in četrt kg. Ne dvomimo, da bodo naše gospodinje tudi po teh vrstah pridno segale.

Dolenjski novičar.

d Iz Kostanjevice. Klerikalno poštenje. Zadnjič smo v »Slovenskem Domu« poročali o tukajšnjih občinskih volitvah in pristavili, da je posebno za nekoga prava sreča, da ni prišel v občinski odbor, ker bi moral le tam dajati odgovor na javno očitavanje, da je pretečeni mesec v Celju po krivem prisegel. Na to opazko se je zglašil v »Slovenca« Franc Keržičnik iz Kostanjevice št. 66 in se strahovito razkoračil. Pozval je namreč dopisnika, da naj mu pove svoje ime ali pa osebo, ki je dopisniku ali katerikoli osebi nasproti izrekla, da je on — Franc Keržičnik — v Celju po krivem prisegel, da bode mogel na pristojnem mestu ž njim obracunati. Dasiravno je Keržičnik že takrat vedel, kdo ga javno dolži krive prisege in je že nekaj dni prej vložil tožbo zaradi varnosti časti proti občanoma Jožetu Simončiču in Jožetu Košiču, se je vendar po »Slovenca« bahal in kazal svoje »poštenje«. V petek, 4. t. m., se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču kazenska pravda na tožbo Keržičnikovo proti tožencema. Simončič in Košič sta bila pripravljena doprinesti dokaz resnice. Ali predno je do tega prišlo, je Keržičniku padlo srce v hlače ter je brezpogojno odstopil od tožbe, na

kar sta bila toženca oproščena, tožitelj pa nakazan na plačilo stroškov, ki v tem slučaju ne bodo majhni. Keržičnik je s svojim odstopom od tožbe javno priznal, da je res v Celju po krivem pričal, ker bi se drugače gotovo ne bi zbal dokaza resnice s strani tožencev. Če se tedaj pomisli, da je bil na podlagi Keržičnikovega pričevanja dvomljive vrednosti bivši notar Hafner v Celju oproščen, se lahko sklepa, kako je moralo presti gospodu Hafnerju, da se je poslužil take priče. Ne bi mi te stvari tukaj opisovali, da nas ni Keržičnik v »Slovenca« zmerjal s podlimi dušami in zahteval onega, ki mu očita krivo pričevanje. Pripomnimo samo še, da je Keržičnik osebni prijatelj, somišljenik in ljubljenec kostanjeviškega kaplana Klemenčiča in da sta bila ta dva vrhovna generala klerikalne vojske pri zadnjih občinskih volitvah. Kmetje, sedaj vam ni težko soditi, koliko je vredno klerikalno poštenje in kaplanova vera.

d Iz Velike Loke. Še eden, a ne zadnji odmev izza velikoloških volitev. Poročali smo že, kako burne so bile zadnje naše volitve, ki so se za klerikalno stranko tako žalostno končale. Povedali smo že tudi, kakih sredstev so se posluževali naši blagoslovljeni nasprotniki, ko so videli, da se potaplja njihova ladja. Danes pa naj poročam, s kako silo skušajo sedaj to potopljeno barko izvleči iz globočine blamaže. Proti volitvi so vložili nekakšen ugovor, ali kakor se pravi po domače, iskali so dlake v jajcu, da bi se potaplajoči kramarji oprijeli vsaj nje in bi po njej zopet splezali na površje. No, pa so gospodje čestiti menili, da niso našli le dlake, temveč kar celo mrjaščevo ščetino v nekem klopotcu, pa so naprosili nekega učenega gospoda tam gori z Bele Ljubljane, da je napravil neko pisanje in je poslal državnemu pravdnistvu, naj me ono toži grozovitega zločina po § 3, češ, da sem podkupil več volilcev. Kot eno glavnih prič so navedli tudi čestitega gospoda Kravcarja ali kakor po domače sliši na ime: Maleš iz Belšinje vasi. Oblastno je prikorakal oblasten mož k sodišču. V duhu je že videl vse srednjeveške katoliško-inkvizicijske naprave, s katerim bodo mučili mene, ubogega grešnika, ki sem storil le ta greh, da sem se drznil napredno voliti. Kot priča zaslišan pa ni vedel popolnoma ničesar, ker je sploh vsa ovadba zavita v le prekosmato jarčevino in sloni le na domnevanju in katoliškem sumničanju. Njegov prezirljivi pogled je postajal vedno bolj neumen. Pričel se je celo sramovati in sam vprašal, kdo naj bi bil napravil to neumnost, da me je ovadil. Čudno, res prečudno, da čestiti gospod Maleš prav nič ne ve, kdo naj bi me bil ovadil. No, pa upam, da bo čestiti gospod Maleš že malo pobrskal v stari šari svojega spomina in našel tam malce opore, da si osveži obsežnost svoje pozabljivosti. Ko je potem preiskava dognala, da je ovadba le ponoven dokaz

katoliške ljubezni do bližnjega, je zamenjal čestiti gospod Maleš svojo lepo rdečo barvico z jako dvomljivo bledico, ki je razodevala njegovo razočaranje. Prečastiti gospodje po farovžih pa so gotovo z nestrpnostjo čakali brezžičnega ali pa vsaj jezičnega obvestila, da bi bili potem hitro skrupicali kak pamflet o prstu božjem. Pa prav zdi se mi, da sem imel v razpravni dvorani res nekak občutek o prstu božjem, ki je bil ukazal nedavno tega nekemu gospodu z blagoslovom našeti 200 svetlih kronc na korist nekega naprednega društva. Morebi bode pa v kratkem pomigal prst božji zopet nekemu božjemu namestniku v to dvorano in mu zaklical kakor sinajska trobenta, da kdor drugim jamo koplje, kaj rad sam vanjo pade. Čestiti gospodje, ki ste bili sodelavci pri moji ovadbi, posvetite nekoliko svojih skromnih moči in ovadite pregreške podkupovanja tistega in tiste, ki so v resnici podkupovali, pa ne mene! Greh pa je greh, naj ga stori kdorkoli, če tudi naš čestiti gospod Tone. Ali vi imate čudne oči, da vidite prestopke in napake le pri nas, mesto da bi vlekli bruna iz lastnih oči.

L. Klemenčič.

d Iz Bučke. Da je novi občinski volilni red, kateri bode vrgel vse stare župane, nekaj novega, je samo ob sebi umevno. Ali da bode klerikalcem toliko skrbi naredil, tega nismo pričakovali. Kakor hitro se je razglasilo, da bodo po novem volilnem redu vsi župani padli, od tedaj vidimo vsak dan nekega blagoslovljenega gospoda stati v farovžu, dočim je poprej le postrani gledal Blaža Rebolja. Pravcati učitelj — profesor agitacije. Upamo pa, da bo g. Rebolj gotovo toliko moški, da bode držal dano besedo, da se agitacije in volitev nikdar več ne udeleži. To g. Rebolju tudi svetujemo. Naj resno premisli, predno začne agitirati, zakaj ako se spusti v tako umazano agitacijo kot zadnjič, se mu lahko kaj pripeti, kar ga ne bo posebno razveselilo.

d Iz Bučke. Star pregovor pravi: Kdor sam sebe povišuje, prazno glavo oznanuje. Ta pregovor se uresničuje tudi nad našim županom Weissom. Da ima v glavi vse kaj drugega nego možgane, to je že večkrat pokazal, osobito pa te dni, ko je sklical občinsko sejo. Revež se je uštel za enega odbornika, katerega je pozabil po predpisih na sejo povabiti. Na vabilih stoji črno na belem. Ako ne pridete, se kaznujete z 20 K globe. Seveda, če bi seja ne bila sklepna. Ker je samo 16 odbornikov poziv dobilo, a 17. je pozabil povabiti, bi bil gosp. župan gotovo tudi poskusil to svojo grožnjo izvesti. Radovedni smo, kako bi bil 17. odbornika kaznoval za 20 kron, ker isti niti poziva ni dobil, torej tudi ni mogel vedeti za sejo. Bog zna, če bi bil tudi za 17. kazen pozabil ali ne? To je tedaj tisti, od klerikalcev toliko hvalisani župan, kateri niti ne ve, koliko odbornikov ima. Kaj pa še hočete, ali ni to modro!

d Zahvala. Podjetnik g. J. Marešchi in gostilničar g. Franc Rus na Hribu sta darovala: namesto »likofa« pri dograjeni cesti Hrib-Bela voda za revne učence vasi Travniki in Bela voda znesek 20 K. Blagima darovalcema se podpisani v imenu otročičev najtopleje zahvaljuje. Vodstvo 5. razredne šole v Loškem potoku, dne 9. novembra 1910.

Ferdo Wiglele, nadučitelj.

d Krka. Dne 8. novembra je umrl Anton Godec, posestnik iz Lazov, bivši kaznilnični paznik v Ljubljani. Bil je zdaj tudi občinski odbornik. Lansko leto meseca marca je bila pri nas konkurenčna obravnava za nov farovž. Ker je pokojnik kot odbornik javno protestiral proti novemu farovžu in je našemu č. g. župniku par pikrih besed povedal, mu naš župnik še do danes ni odpustil. Omenjenega dne je prišla pokojnikova žena v farni urad naznaniti smrt svojega moža. Prosila je župnika, da bi pustil zvoniti z velikim zvonom. — Župnik ji pa reče, da je bil njen mož nasprotnik cerkve, da ne pusti zvoniti, dasiravno je bil previden s sv. zakramenti. — Kajne, g. župnik, cerkev in farovž je eno in isto? Kristus je vam dal oblast, grehe pridržati (nikoli odpustiti). Vi ste več kot angeli, več kot Marija, kakor se sami izražate na leci. Ako kdo ne dela po vaši volji, bo pogubljen, tako mislite vi, ne pomislite pa, da je bil pokojnik zastopnik ljudstva, da je bila njegova dolžnost, potegniti se za svoje volilce, ter jih ubraniti pred nepotrebnim davkom, katerega ste vi hoteli naložiti ljudstvu z nepotrebnim novim farovžem. Naš g. Jezus Kristus, kateri je vas pooblastil, ni imel do desetisoč kron dohodka na leto, kakor vi, ni se valjal v palačah, kakor vi; delil je dobrote, koder je hodil, pri vas pa najbolj potrebni berači nič ne dobi. Vrata v župnišču so zaprta. Po vaših delih vas bodo spoznali, po njih se bodo tudi ravnali. Res imate še nekaj zasleplencev, ki mislijo o vas vse dobro. Ako pa hočete še dalje nagajati s cerkvenimi obredi, boste imeli še veliko posla, saj je cela fara proti novemu župnišču.

d Iz Vinice. Čitateljem v zabavo in gospodu župniku Königu v veselje priobčujemo nastopni popravek: Temeljem § 19 tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862, drž. zak. št. 6 iz leta 1863 zahteva podpisani župni urad, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni **uradni popravek** dopisa »Iz Vinice« pod zaglavjem »Dolenjski novičar« v št. 44 vašega lista z dne 29. oktobra 1910: 1. Ni res, da je dne 21. t. m. farni mežnar na povelje župnika zvonil, kakor je pravil organist, k hudi uri; res pa je, da župnik ni dal povelja za to zvonjenje, da ni o njem ničesar vedel in da je bil tedaj službeno odsoten. 2. Ni res, da so tercijalke boječe izpraševale mežnarja in župnika, če je mogoče doletela kakšna nesreča našega novega državnega poslanca; res je namreč, da župnika

ni o tem nihče izpraševal, ker mu je bila zadeva povsem neznana. — Na Vinici, dne 6. novembra 1910. — Juri König, župnik.

d Novice iz Muljave pri Zatičini. — **Otvoritev nove šole.** V nekem zadnjem »Lažiljubu« se baha neko dopisunče, na kak slavnosten način so se odprla nova šolska vrata na rojstnem domu kanonika Spendala na Kolju. Udeležilo se je slavnosti vse polno odličnih mož: bil je »Tiček«, profesor »Stent«, vse naše občinsko odborništvo, mnogo, mnogo učiteljev in učiteljic od blizu in daleč. Topič poleg Tičkove hiše je glasno naznanjal daleč med svet, kaka zabitost in nadutost vlada v naši mali revni občini Muljavi. »Dvajset let,« pravi »Lažiljub«, »se je bil boj za muljavsko šolo, in šele sedaj je končan.« Hinaveci! Ali bi ne bila šola že pred petnajstimi leti stala na Muljavi, ako bi se od strani županstva le količkaj zavzemalo za to, za kar smo se mi zavzemali leta in leta? Ali niste bili vsigdar proti šoli, češ, da je vzlic vaši zabitosti in duševni propalosti nikjer treba ni? Vi, klerikalne ničle, katerih imena ni vredno imenovati na tem prostoru, ste se širokoustili, da bodo grunti prodani in ne vem kaj še vse, ako se zida na Muljavi šola. Kaj pa sedaj, ko ste takorekoč kar čez noč nam ukradli šolo, katero smo izposlovali mi ter dali za Tičkarijo 24.000 K z namenom, da bodi ondi šola. In to naj poplača samo naša, mala občina! Kje se bode torej vzel denar, da se poplača ogromna svota, ako ne pri naših revnih občanih s tem, da se jim naloži poleg mnogih drugih naklad, še naklada za šolo, katere se leto in leto ne bomo znebili. — 24.000 K! Premisli kmet, to boš moral sam plačati! Koliko pa pride še drugih stroškov poleg tega, o tem pa bomo še govorili. — **Silno nevednost** kažeta naša dva velikaša »Trček« in »Stent«, od kar sta prišla v šolsko predsedstvo. V svojo dolžnost si smatra, da opravljati svojo službo s tem, da vedno v šoli stojita ter nadlegujeta učitelja s svojo neslanostjo. Nič bi jima ne škodilo, ako bi vzela vsak svoj abecednik in se pomešala med otroke v šoli in se vsaj nekaj več olike in dostojnosti naučila.

d Iz vaške okolice se nam piše: Ta pa zna, ta! Kot pravi katoliški kaplan je storil dobro delo usmiljenja s tem, da je spravil organista ravno pred zimo ob kruh. Da bi preskrbel drugega, za to se mu ne mudi, kljub temu, da smo dali farani bero in drugo za celo leto. Misli si pač, saj morate biti zadovoljni z vsem, kar jaz kot absolutni gospodar fare ukrenem. Zato se je spravil na vernih duš dan v naslonjač pred oltarjem, ter župniku pri črni maši odpeval. Ljudje so se seveda čudili ti novotariji, ter rekli, zakaj ne bi šel na kor, ter tam opravil delo organista. Ker ima Flančka biro organista na hranilu, morda dobi tudi od te sedaj kaplan zasluženo mero. Dosedaj je bil Majdič tudi strasten lovec na veverice, ker je pa izprevidel, da

veverica premalo zaleže, če bi jo tudi s kožo in kostmi pogoltnil, spravil se je v zadnjem času na lov na hranilnične knjizice. In res je s svojimi priganjači imel srečo, da mu je šla neka ženica s Klenka na lim. Njegov namen je prozoren. Stara vdovica je brez otrok, zato bo njen denar romal v nikdar polno farovško bisago. — Znat' se mora, kajne, gospod kaplan!

d **Od Sv. Helene.** V nedeljo, dne 20. p. m., so imele tukajšnje Bogomle igro. To seveda ni nič novega v sedanjem času, ko je tudi naša duhovščina bolj vnetja za teater, kakor pa za cerkev. Novo pa je bilo pri ti igri to, da so že zasedene prve sedeže še enkrat prodajali, kar je povzročilo veliko nevoljo. Ljudje so glasno zabavljali, kakšen nesramen red je to. Vedno lepše, ie tako naprej! In seveda spada k taki igri tudi govoranca kakega tujega pastirja, ki hodi sem ljudstvo hujskat. Taki možje naj rajše ostanejo doma, pa naj hvalijo boga, da jih ljudstvo tako dobro preživlja. Mi moramo trdo delati, ti ljudje se pa pasejo na delu drugih. Svetujemo torej še enkrat onemu gospodu, naj raje v Ljubljani svoje backe pase, kakor da hodi med ljudstvo delat razdor in pohujšanje. Vi pravite: Ne želi bližnjemu hudega, pa ravno vi, božji namestniki, delate vedno tako, želite svojemu bližnjemu vedno najslabše. Da se le vam dobro godi, kaj ne gospodje?!

Bližnji poslušalec.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g **Št. Vid nad Ljubljano.** Kmetijska gospodarska zadruga, združena s kmetijsko podružnico v Št. Vidu ima za svoje člane bencinov motor s sedmimi konjskimi silami, ki izvrstno deluje. K motorni sili si je nabavila zadruga gospodarske stroje: slamoreznicu, mlatilnico in okrožno (cirkular) žago za rezanje drv, oziroma žamanje desek. Ta mesec si nabavi še moderen mlin za mletev domačega žita. Izkazala se je namreč potreba do lastnega kmetijskega mlina, ker izkušnja nas uči, da je mlinarski pregovor, ki pravi, da v mlinu vzamejo merco gospodar, gospodinja in mlinar, precej resničen. Zadruga je vpeljala vse te kmetu, oziroma malemu obrtniku potrebne stroje, videč njih potrebo. Agilni odbor zadruga se je potrudil, dobiti navedene kmetijske stroje naj-novejše sestave. K temu ga sili vedno pomanjkanje kmetijskih delavcev in naraščajoče število članov. Želeti pa je, da se člani zadruga podvoje, to se pravi, da naj ne bo kmeta v našem okolišu, ki bi ne bil član kmetijske gospodarske zadruga, ker s pristopom večine kmetovalcev ima zadruga pravico do večje podpore iz tozadnega deželnega in državnega fonda. Člane sprejema vsak čas načelnik kmetijske podružnice in kmetijske gospodarske

zadruga v Št. Vidu, gosp. Anton Štrukelj, posestnik na Trati in ki daje radevolje tozadevna pojasnila.

g **Št. Vid.** Kar hoče kdaj kopriva postati, začne zgodaj žgati. Marsikdo že v svoji mladost pokaže, da bo ves čas svojega življenja častihlepen človek. Tak človek si izvoli poklic, v katerem upa najpreje priti do časti in pa do polnih jasli. Da tak človek ne dela prav posebne časti svojemu stannu, je umevno. Zato pa taki ljudje ne uživajo posebnega zaupanja med ljudstvom. Tako je tudi z našim gospodom očetom Zabretom in očetom županom, po domače Klanfarjevim Tonetom. Onadva sta voditelja tukajšnjega krajnega šolskega sveta. Pod njunim vodstvom je isti, kakor tudi občinski odbor z vso močjo in nasilstvom delal na to, da se zida šola na Vovkovi podrtiji. Danes pa vsak občan, če je še tako brezpogojno vdan gospodu očetu in Klanfarju, vidi, da bi se nova šolska stavba sploh ne mogla zidati na Vovkovini, četudi bi se tega sveta prav nič ne odstopilo v regulacijske namene državne ceste. Tukaj je tedaj jasen dokaz o nezmožnosti in sebičnosti gospoda očeta Tineta n Klanfarja v krajnem šolskem svetu. Dokaz pa tudi, da so morali pošteni možje Šentvidci v korist občine in vseh davkoplačevalcev to sebično in črno nakanu župnika in župana Belea z utemeljenim rezukom izpodbiti. To je pribito. Nič manjše nezmožnosti pa ne kažeta ta dva človeka zopet s tem, da se je tako drago šolsko poslopje začelo zidati na jesen v najhujšem deževju. To je gospodarstvo veleuma, vestnega in vsestransko prezaslužnega gospoda očeta, kakor ga Janč-Janez pogosto rad imenuje. Pokazala sta se torej ta dva človeka v popolni svoji nezmožnosti. To njiju nezmožnost pa poznajo tudi gospodje v deželnem šolskem svetu, o čemer smo se prepričali zlasti takrat, ko je bila naša deputacija pri deželnem šolskem svetu, da ugovarja proti šoli na Vovkovini, Takrat smo čuli iz ust hudo obsodbo onih ljudi- ki so delali za Vovkovino. Reklo se nam je: »Zakaj pa volite take može, ki ne zastopajo vaših koristi? Drugič pa drugačne može v občinski zastop izvolite.« In mi naj bi pa, če je slučajno g. župnik član krajnega šolskega sveta, z mirno dušo v našo škodo, ter v večjo čast božjo gledali, kako Zabret in Klanfar jahata osla ljudske zaslepljenosti? Iz vsega tega se vidi, da je tukaj veliko delovala tudi Zabretova in Klanfarjeva prevzetnost ter strastno srborita spečenina. Zato pa vedita, prečastiti in prezaslužni, da bo vaju močno v ponižnosti utrdilo, ako pridno prebirata življenje v resnici izvrstnih ljudi in če se pogostokrat ozirata na čednosti blagih vrstnikov pa na svoje napake in slabosti.

g **Klanfarjev pleh.** Kdor se hoče prepričati, kako Klanfarjev pleh drži, naj se potruži na novo pokopališče pred mrtvašnico. Pokril jo je letos Klanfar, seveda s

plehom in ob vsakem dežju je premočen ves strop. Z velikih mokrih lis pa padajo od stropa kaplje, da je tudi znotraj treba imeti odprt dežnik. Ne vemo, ali je tudi mrtvašnico zastonj pokril, kot svoj čas cerkev, da tako imenitno vodo drži. Vsekakor nam bode pa to pojasnil župnik Zabret. Značilno je, da se je Klanfar pustil javno hvaliti, da je novi del cerkve zastonj pokril, njegov postavek v cerkvenih računih pa je znašal lepe tisočake.

g **Tovarna šivalnih strojev Singer** je priredila tekoči teden drugi podučni tečaj za šivanje in vezenje v dvorani pri »Slepem Janezu« v Zapužah. Tečaj traja 14 dni. Pouk je brezplačen, ter se vabijo vse lastnice Singerjevih šivalnih strojev v okolišču Št. Vida, da se ga udeleže.

g **Od Save. Na kmetih se dela dan!** Pretečeni teden sem se sešel z nekim tencenskim rojakom. Na vprašanje, kaj je novega, mi odgovori: »I, no, most je nov. A ta most še danes ni blagoslovljen. Kriva temu sta šmartinski in šentvidski župnik, ker sta se ob otvoritvi radi pohlepnosti eden pred drugim silila, kateri bo most blagoslovil. Vsled tega je merodajna oblast obema blagoslovljenje mostu prepovedala. Prav tako!« Dasiravno pa je ostal most brez blagoslova, vendar se dosedaj še ni nikdo ponesrečil na njem. Nikdo si še ni noge zlomil, nikdo ni padel, nikdo se še ni v vodo zvrnil.« — Všeč so mi bile besede poštenega kmeta, smeje sem mu prikimal in si mislil: »Tudi na kmetih se dela dan!«

g **Za kratek čas.** Župnik: »Moj bog! kaj bo, kaj bo? Ljudje so od leta do leta pametnejši!« — Klanfar: »Žalibog, da je to res. Pa na čem, ljubi kolega, si zapazil zopet to, da so ljudje pametnejši?« — Župnik: »I, na tem, da vsako leto na »Zahvalno nedeljo« manj ofra dobim!«

g **Poljane nad Škofjo Loko.** Iz našega kraja ne čitamo nikoli nikakih novic v »Slovenskem Domu«. Vse je nekako zapalo na gospodarskem in na društvenem polju; nikjer nobenega gibanja. Po drugih krajih vidimo, kako se ljudstvo giblje in napreduje. Ustanavljajo razna društva: gospodarska, izobraževalna, sokolska in druga, pri nas pa vlada popolno mrtvilo. In kaj je temu vzrok? Odgovor je lahek. Ljudstvo neče biti samostojno, rajše slepo sledi klerikalnim mazačem. Nekateri naši možje so kakor veja, kamor potegne veter, tja se pa nagnejo. — Nedavno so tukaj odkrili zidovje staroslavne gradu. V notranjosti še niso nič drugega dobili, kakor nekaj človeških kosti. — Kmetom priporočam »Slovenski Dom«, naj ga razširjajo med svojimi znanci, da bomo tudi kmetje postali kdaj samostojni. To pa bomo samo s pomočjo naprednega kmečkega lista, brez lista pa nikdar. Zato: naročajte »Slovenski Dom!«

g Iz Peške doline v brdskem okraju. Tukaj pase svoje verne ovčice župnik gospod Žagar. — Mož je zelo pobožen in v cerkvi pridiguje o svojih faranih, kateri ga pa nič preveč ne spoštujejo. Napravil je že marsikatero neumnost, ali to, kar je sedaj storil, je nad vse značilno za njegovo lakomnost. Pred nekaj dnevi je prodal nekemu kupcu kravo s teletom. Ker je pa imel dve kravi s teletoma, je med kupčijo nekoliko omenil, da bi rajši dal tele druge krave. Kupec pa s tem ni bil zadovoljen, zahteval je, da se mora župnik držati dogovora in da mu mora s kupljeno kravo poslati tudi njenega teleta. Župniku pa se je zdela kupčija preslabo, zato vzame drugi kravi polovico slabše tele in ga s prodano kravo pošlje kupcu. Ta je precej spoznal zameno in je pripeljal kravo s teletom nazaj. Medtem je kupil župnik že novo kravo in ni imel prostora v hlevu. Začele so se zanj skrbi. Letal je po vasi, iskal prostora, iskal kupca za vrneno kravo, a nazadnje je moral domačo živino stisniti. Krava je še na prodaj. Kupci pozor!

Notranjski novičar.

n Iz Postojne. V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor toli potrebnega društva »Čukov« v Postojni. Mladi kaplanček hoče na ta način pridobiti nekaj šoj za zveličanje, ker drugače ne ide več. Za načelnico ženskega oddelka priporočamo Kranjčevu Katro, ki zna tako lepo agitirati po hišah. Priporočamo jej, da se drugič raje premisli nadlegovati ljudi po hišah, ker bi se jej znalo kaj prigoditi, kar jej ne bode ravno prijetno. Na pomoč so poklicali žandarmerijo in policijo ti junaki Schwarzovega kalibra, kajti videli so strahove, a jih ni bilo. Še pač ne strinja s sokolsko častjo, da bi se mešali med te kimoce, zato jih hočemo popolnoma prezirati. — Razsvetljava je v našem mestu pod vso kritiko. Zvečer ne vidiš en meter razdalje pred seboj. Si bode treba omisliti pač leščerbo, da jih bomo nosili seboj, ker na naše pritožbe se itak nič ne ozira naš gospod mestni oskrbnik. Še večji škandal je v tem oziru na cesti, ki je last južne železnice. Tam si človek ni svest več življenja, kajti svetilke so, a se ne prižigajo. Lahko te kdo napade in prevrne čez ograjo in nikdo ne bode o tem kaj vedel. Menimo, da bi naš slavni magistrat pač nekaj lahko storil v tem oziru, prosimo torej! — Nedeljske čukulade se je udeležilo tudi nekaj naprednih dam postojnske aristokracije. Omenjamo to brez komentarja. — Dvojna mera. V tem, ko se šolskim otrokom prepoveduje in se jih kaznuje, ako se udeležijo kake predstave, ki jo slučajno ne priredijo marinarice, je na vabilih katoliških društev čitati, da imajo ljudsko-šolski otroci polo-

vično vstopnino. Kaj pravite k temu, gospodje ravnatelj in vodja naših šol? Črni se!

Spectator.

Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali mesto venca na krsto bratu Josipu Paternostu naslednji bratje Sokoli in pevci: br. Josip Kraigher 5 K, br. Adolf Jurca 5 K, br. Fran Kutin 5 K, br. Božidar Dekleva 1 K, br. Andrej Burger 1 K, br. Ivan Inocente 1 K, br. Ignacij Vilhar 1 K, br. Avgust Kraigher 1 K, br. Ludovik Ditrich 2 K, br. J. Rusjan 1 K, br. Gr. Pikel 1 K, br. Jernej Kogej 2 K, br. Andrej Baraga 1 K, g. Helidor Petrič 1 K, g. Josip Dekleva, Orehek, 1 K, br. Fran Arko 1 K, g. Fran Dekleva, Slavina, 2 K, br. Vinko Zaletel 1 K, br. Josip Vodopivec 1 K, br. Jozve Kiauta, Šmihel, 2 K, brat Maks Šeber 1 K, br. Josip Burger 1 K, g. Avgust Šabec, Idrija, 1 K, g. Ivan Posega 20 v, g. Verbič 20 v, g. J. Starman 20 v; skupno tedaj K 39'60, katero svoto je nabral in zročil br. Štefin Skalko. — Srčna hvala darovalcem in nabiralcem! Živeli! Na zdar! — Mogoče daruje še kak zunanji njegov znanec ali prijatelj v ta namen kak znesek. Prosimo!

n Iz Idrije. Bivša Rejčeva priča pred sodiščem. V Rejčevi zadevi zaradi umora svoje žene Frančiške iz Idrije, je bila tudi tedanja njegova ljubimka Jera Razpet, vdova v Idriji pri tamošnjem okr. sodišču kot priča zaslišana. Umevno je, da je Razpet skušala Rejca razbremeniti ter je v najbolj kočljivi točki zanj krivo pričala ter pregovorila tudi čevljarskega vajenca Cirila Vončina, da je v prilog Rejca pred sodiščem lažnjivo izpovedal. Šlo je namreč za to, je li bil Rejc res dne 28. svečana t. l. med 3/4 na 9. do pol 11. doma in če je res na harmoniko igral. Dočim so druge priče videle v tem času hoditi ga s svojo ženo ob vodi Idrije, trdila je Jera Razpet, da je bil Rejc doma. Na njen pritisk je tudi Vončina izpovedal, da je med pol 11. in 3/4 na 11. z Rejcem pri stranišču govoril. Kakor se je to pri porotni razpravi dognalo, so bile te izpovedbe pri okrajnem sodišču lažnjive. Jera Razpet se zgovarja, da se je ona le v dnevu zmotila, ker je Rejc večkrat na harmoniko igral. Sodišče ji tega ni verjelo, zlasti ker je dokazano, da je tudi ona Cirila Vončina h krivemu pričevanju zapeljala. Obsojena je bila pred ljubljanskim deželnim sodiščem v trimesečno ječo.

n Iz Črnega vrha nad Idrijo. Že dolgo ni bilo nikakega glasu iz naše občine. Človek bi mislil, da smo popolnoma izumrli, pa ni tako! Je več reči pri nas, o čemer bi se dalo veliko napisati. Toda za sedaj samo par vrstic o naših vrljih »Orlih«. Pa ne, da bi mislili, da imajo naši »Orliči« kakšne posebne vrline, katere bi jih delale kaj boljše od drugih tovarišev. Naši kritični tički so taki, kakoršne si sploh moremo te tičke misliti. Imajo pa vendarle še nekaj posebne vrline. Če pogledaš v nedeljo med deseto mašo na stopnice, vedeče

na kor, zagledaš več fantičev v zelo živahnem pogovoru. Človeka neprijetno dirne, ko opazuje to sirovo vedenje. In med najglasnejšimi so naši Čuki. Takoj ti pride na misel, da so oni, ki se imajo za nekaj boljšega, samo zato v cerkvi, da delajo javno pohujšanje in napotje ljudem. Sedaj pa, ko jim ni več perje dovolj gorko za navedeni prostor, so si izbrali drug, pripravnejši prostor. Preselili so se na kor za orglje, kjer se bo začela prava zimska »sezona«. Tukaj se obnašajo in kupčujejo kakor judje v templju. Nehote si človek želi, da bi prišel Kristus in jih z bičem pogнал domov. Tudi svoje društvene knjige in zapisnike vodijo tukaj. In sploh se tako grdo obnašajo, da se vsi pričujoči zgražajo nad tem. Tako se obnašajo ti »vzor« fantje v cerkvi, da se pa tudi zunaj cerkve ne obnašajo najlepše, to je gotovo. Kadar se v kateri gostilni pleše, so Orli prvi na plesišču. Da potemtakem ne gredo ob svojem času spat, to je gotovo. Ako hočete biti kaj boljši, nego so drugi, morate drugače začeti. Gospod kaplan, ali jih poznate? Pogledajte jih! Taki so! Za danes bodi dovolj o tem, drugič pa še kaj!

n Iz Dolov pri Idriji. Dne 30. oktobra t. l. je nas obiskala požarna bramba iz Medvedjega brda. Imela je pri nas svoje gasilne vaje, za kar se ji najtopleje zahvaljujemo. Upamo, da bo prihitela k nam tudi v slučaju nesreče, česar pa nas bog obvari.

Ameriške novice.

a Ponesrečil se je v mestu Kansas, Kans., Anton Mihalič, doma iz Ospa v Istri. Nesrečnemu rojaku je stroj v mesnici zdrobil roki in nogi, da je po dvehurnih hudih bolečinah izdihnil. Pokojni Mihalič je bil navdušen Slovenec; preteklo leto je ustanovil podružnico št. 20 Ciril - Meotdove družbe. — Bodi mu lahka tuja zemlja!

a Od vseh zapuščen je umrl v Evelethu, Minn., Fran Peček v starosti 70 let.

a Skala ga ubila. V Buxtonu, Jowa se je pri delu utrgala skala, ki je padla na Janez Gorence iz Sraženka pr Mokronogu. Gorenc je bil takoj mrtev.

a Smrt v rudokopu. V Hibbngu, Minn., je Franc Hantar (Gantar?), doma v Črnem vrhu pri Polhovem gradu zažigal v rudokopu mine. Mina se je razletela, ter Hantarja na mestu ubila. — V ravno tistem rudniku je bil ubit Martin Cesar, doma nekje na Belokranjskem.

a Tekma med slovenskimi in laškimi delavci. V rudniku Trinidad, Colo., sta tekmovala Slovenca Anton Česnik iz Knežaka in Ivan Tomšič iz Bača z dvema Italijanoma, kdo bo preje naložil voz s premogom. Slovenca sta bila pet minut prej gotova z delom. Zmagovalca sta dobila nagrado v znesku 80 dolarjev, to je približno 400 K in pa častno kolajno.

Gospodarstvo.

Važno za živinorejce.

Koncem tega leta se bo vršilo po celem cesarstvu ljudsko štetje, ki naj pokaže napredek ali nazadovanje tudi v gospodarskem življenju. Kratke številke jasno povedo, kaj smo in kaj smo dosegli. Prešteli bodo pa ob tej priliki tudi vso živino: govedo, konje, ovce, koze, prašiče, perutnino in panje čebel. Te številke podajo prav jasno sliko o kulturnem stanju naroda.

Kolike važnosti more postati štetje živine, se je lani pokazalo. Onih 9 milijonov na leto, katere je dala vlada za povzdigo kmetijstva, da so glasovali kmetijski zastopniki za trgovinske pogodbe balkanskih držav, so razdelili po ključu zadnjega štetja živne leta 1900. — Razen tega se moramo pa tudi pokazati, kakor resnično napreden narod pri svojih sosedih, ki se vedno bahajo, kako se je posebno pri Nemcih živinoreja razvila.

Letos bo štetje živine skoro gotovo za nas najbolj slabo izpadlo. Velika draginja je marsikaterega premotila, da je preveč goveje živine prodal. Strah se je prijel gospodarja, da bi znala cena živine vendar pasti, potem bi ostal le na škodi. Ne bojte se, cena za enkrat gotovo ne bo šla posebno nazaj.

Še slabše je s prašiči. Skoro nikjer ni dosti krompirja. Mnogi so komaj za ljudi in seme pridelali. Peso je končal črv, koruza ni obrodila, ljudem je nemogoče imeti prašiče čez zimo. Vse hiti s prodajo. Ljudsko štetje bo pokazalo žalostno sliko. Kdor more, naj drži žival čez novo leto.

Pri tem je še druga napaka. Nemci, ki se vedno bahajo s svojo živino, štejejo vsako leto živino 1. decembra. Pri nas se šteje šele 1. januarja. Znano je, da se ravno decembra največ prašičev proda in tudi doma zakolje. Prodalo se jih bo letos posebno veliko, ker bo naglo zmanjkalo kuhe, da bodo vsi silili z živaljo naprej. Kar se pokolje prašičev za dom, se v veliki množini zakolje decembra, posebno za praznike. Skoro je ni hiše, v kateri ne bi takrat klali. Boljši gospodarji jih tudi po več v tem času zakoljejo. Mnogo več živine bi bilo, ko bi se vršilo štetje dne 1. decembra vsaj za živino. Ko bi to ne bilo mogoče, naj bi se pri popisovanju zahtevalo stanje začetkom decembra. Ker bodo skoro gotovo povsod tiste razmere, bi se po celem cesarstvu poznalo več kakor za milijon glav samih prašičev. Morebiti bi kazalo osrednjo vlado opozoriti na to važno zadevo.

Pri popisovanju se mnogi gospodarji boje povedati resnično stanje, ker sumijo, da bi jim znali zaradi velike množine napraviti nov davek. Ta strah je prazen, zaradi popisovanja je vsak posebni davek

nemogoč. Le pokažimo takrat, kar imamo, da se pokaže naš napredek.

gd Kletarski tečaj. V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ko ne zna iz nje pripraviti tako pijačo, kakoršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarenje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravnega ravnanja s posodo in vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača. Da imajo ukaželjni priliko se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalič pri državni vzorni kleti v Novem mestu tekom tekoče zime več **trodnevnih kletarskih tečajev**. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se **takoj** pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Novem mestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zgledati. Vsak, kdor bode v tečaj sprejet, bo o tem, potom posebnega vabila, vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen.

Gnojenje travnikov.

V nekaterih krajih gnoje travnike z gnojnico ali s stranšnico. Po takih gnojilih, ki imajo v sebi mnogo kalija in dušca, pa prav malo fosforove kisline, se dobiva sicer veliko sena, katero pa ni mnogo vredno, kajti v njem so le slabše trave, ker se vsled pomanjkujoče fosforove kisline dobra trava ni mogla razviti. Ako se že gnoji travnike z gnojnico ali s stranišnico, je pa neobhodno potrebno, da se gnoji obenem tudi s fosforatimi gnojili. Da bi se gnojilo travnike s hlevskim gnojem, tudi ne kaže, ker se to ne izplačuje, kajti trava potrebuje kalija in fosforove kisline. Kakor fosforovo gnojilo naj se rabi Tomažovo žlindro, ker se nahaja v njej tudi apno, ki zemljo obenem izboljšuje.

Kuščarice so kmetovalčeve dobrotnice,

ker so jako požrešne, a hrana so jim škodljive žuželke, črvi, lišinke, gosonice, muhe, hrošči in polže. Naravoznanci pripovedujejo celo, naj se kuščarice, kakor pokončevalke škodljive golazni udomačijo v vrtilih in na polju.

Po svetu.

Helena je zmagala. Lepa in mlada Helena Jones, hči premožnega kmeta v Midford Towuschip v državi Pensilvanija v Severni Ameriki ter sosedov sin Evgen Bauer sta pet let živela v najlepši ljubezni. Nič ju ni motilo, da je Helena govorila samo čisto angleščino, on pa pensilvansko nemščino. Razumela sta se vseeno in česar ni mogel jezik povedati, povedale so oči in ustnice. Neizmerno rada sta se imela, ali končno se je tudi njuna ljubezen ohladila in prišlo je do razdvojitve. Versko vprašanje ju je ločilo. On je bil svobodomelec, ona pa katoličanka, in ker se ni dala pregovoriti in preobrniti, je postajal Evgen v svoji ljubezni vedno hladnejši, dokler je ni zapustil. Posledica je bila tožba radi prelomljene obljube zakona. Dekle je zahtevalo za svoje ranjeno sree 10 tisoč dolarjev, da rane niso bile tako hude in da se bodo brez nasledkov zacelile in so ji priznali samo 519 dolarjev in 16 centov.

r Zverina v človeški podobi. V gornjeavstrijski občini so prišli na sled groznemu hudodelstvu. Pri nekem posestniku so našli v kleti v zaboji zavito in povezano, zdaj 22 let staro posestnikovo hčer iz prvega zakona. Dekle je bilo popolnoma razvito, ko je hodilo še v šolo. Po svoji materi je podedovalo 4000 K. Pred kakimi 14 leti je nastal pri posestniku požar. Takrat sta oče in mačeha trdila, da je deklica zgorela. To pa ni bilo resnično. — Zverinska človeka sta povezala otroka, ter ga vrgla v zaboj v kleti. Od tistega časa je otrok dobival za hrano to, kar se je dajalo svinjam. Bolj živali, kakor človeku podobno dekletu ne more zdaj nič govoriti, hodi po rokah in nogah, ter se ne more dvigniti. Po životu ima vse polno oteklin. Ljudstvo je zaradi tega razkritja silno razkačeno. Zakonska divjaka sta bila velika verska hinavca. Žena je šla vsako nedeljo k obhajilu, mož je bil pa najgorčnejši klerikalec. Dekle so prepeljali v sirotišnico, proti očetu in mačehi se je uvedla kazenska preiskava.

Nečloveška mati. Pred dvema letoma je odpotoval iz Vidre na Ogrskem kmet Paranyanes v Ameriko. Doma je pustil mlado ženo Leno. Leni je bilo seveda grozno dolgočasno in da ubije dolgi čas, je začela ljubimkati se z mladim kmečkim fantom. Sad tega ljubimkanja je bil otrok ženskega spola, ki je bil zdaj star že osem mesecev. Meseca oktobra je Paranyanes pisal iz pensilvanskih rudokopov, da se v kratkem vrne domov. Zdaj je čutila žena v svojih kosteh mesto ljubezni samo strah. Edina njena misel je bila, kako zakriti greh svoje nezvestobe. Šla je okrog polnoči na vrt, kjer je izkopala precej globoko jamo. Ko je bila s kopanjem gotova, je šla v sobo, dvignila spečega otroka, ter ga nesla v jamo. Otroka je tiho zasula ter je moral storiti grozno smrt. Hudodelstvo pa ni ostalo skrito. Odkopali so jamo, v kate-

ri so dobili otroka z grozno spačenim obrazom. Nečloveško mater so seveda zaprli. Njenega moža še ni domov.

Bolnice napadle zdravnik. V mestni bolnišnici v Vel. Varadinu so odpustili neko strežnico, ki je oddajala ozdravljene ženske v javne hiše. Dotična strežnica pa je bila pri bolnicah zelo priljubljena. Ko je prišel te dni v bolnišnico višji zdravnik dr. Gaspar, ga je napadlo radi zapodene strežnice osem bolnic, ki so zdravnika z različnimi predmeti precej občutno ranile. Tudi dva strežaja, ki sta prišla zdravniku na pomoč, sta bila ranjena. Priti je morala policija, da je ukrotila divje ženske.

Aretiran avstrijski oficir. Z vlaka, vozečega iz Južne Tirolske v Verono, je nek tujec fotografiral italijanski trdnjavi Ceraino in Rivoli. Nek kontrolor italijanskih državnih železnic je zadevo ovadil oblasti, na kar so tujea aretirali. Izkazalo se je, da je tujec avstrijski stotnik.

Samomor zaljubljenega izvoščeka. Ivan Steffek, razvaževalec kruha na Dunaju, si je pognal te dni dve krogli v glavo. Zgodba tega samomora je sledeča: Steffek se je pred dvema letoma seznanil s 25letno Mici Straka, ženo električarja Strake. Mici Straka je tudi bolj ugajal Steffek nego njen mož, zato je pobegnila od moža. Steffek in Mici Straka sta najela skupno stanovanje, v katerem sta srečno živela 2 leti. Te dni je šel par na neko veselico, kamor je prišel tudi zapuščeni soprog. Med soprogom in bivšo ženo je prišlo do tako očitnega koketiranja, da je Steffek takoj postal ljubosumen. Žena je v naglici skrivaj napisala pismo, v katerem zatrjuje svojemu možu, da ga še vedno ljubi z vsem ognjem njene prve ljubezni. Pismo je dala natakarku, ki ga je izročil same blaženosti odsevajočemu možu. V neopaženem trenutku je mož odpeljal svojo ženo z veselice, pustivši tam njen klobuk in plašč. Toda Steffek je kmalu zapazil, kaj se je zgodilo. Ubral jo je za beguncema ter ju kmalu dohitel. Začel se je prepir, v katerem se je ženska z vso odločnostjo zavzela za svojega moža. Ves obupan je prišel Steffek ob dveh domov, zbudil svoje stanodajalce, ter jim začel pripovedovati o grozni nesreči, ki ga je tako nenadoma zadela. Ljudje so ga skušali potolčiti, toda Steffek je zlezal na svoj voz, kjer je spustil v svojo glavo dve krogli.

Ponočno življenje v uršulinskem samostanu v Rabi na Ogrskem. »Arbeiter-Zeitg.« se piše iz Rabe: Že dlje časa se tu sušlja, da v uršulinskem samostanu dnevi ne tečejo leno v dolgočasnosti posvetnemu veselju odvrnjenega življenja in še manj noči. A nikari nič nedostojnega misliti o pobožnih in že precej starikavih sestrah. Tukajšnje uršulinke izvršujejo kupčijo poučevanja v treh oddelkih: imajo otroški vrtec, ljudsko in meščansko šolo, povrh internat. Med predstojnico in ravnateljcem samostanske dekliške meščanske šole je prav prijateljsko razmerje. Pa nikar nič

neprijetnega misliti o predstojnici. Raba je rezidenca škofa grofa Nikolaja Szechenyija, ki je kot 33letni mož dosegel to dostojanstvo in je takrat, pred nekaj leti, enega svojih prijateljev iz dunajskega Pazmaneja, 26letnega Arpada Nitscha poklical kot tajnika na svoj dvor in ga imenoval za ravnatelja dekliške meščanske šole v samostanu reda svete Uršule. Arpad Nitsch je stanoval v škofijski palači in je bil deležen vse večje milosti škofa in torej vse večjega ugleda pri predstojnici. V svojem učiteljskem poklicu je postajal vse gorečnejši, tako da je pogostoma prišel tudi ponoči v samostan, dasi to ni bila njegova dolžnost, ali bolje rečeno: dasi ob takem času ni imel tamkaj ničesar iskati. Pozneje je velečastni gospod Arpad Nitsch prirejal v svojem stanovanju v škofovi palači drage pojedine, na katere je dal svoje učenke - ljubljence pozno zvečer v kočijah pripeljati iz samostana in jih jako pozno ponoči dal nazaj peljati. Šušljanje o gostoljubnosti samostanskega šolskega ravnatelja je postalo vse živahnejše; ali šele ko je začetkom letošnjega šolskega leta izredno malo staršev vpisalo svoje hčere v pobožni šolski zavod, je škof posegel vmes. Tako mater Alojzija, kakor Arpad Nitsch sta bila odstavljena in le-ta poslan na »študijsko potovanje« v Rim. Gotovo je ponočno življenje v uršulinskem samostanu postalo zopet dolgočasnejše.

r Kupljena žena. V Zomboru na Ogrskem je živel 70leten stari, čigar srce je bilo pa še vedno mlado. Starec je imel skoro pol milijona premoženja. Človek s tolikšnim premoženjem si lahko privoščiti marsikaj, čemur se mora drugi odreči. Bogati stari se je do ušes zaljubil v mlado ženo nekega živinozdravnika. Starec je ponudil živinozdravniku 10.000 K, ako odstopi od svoje žene. Živinozdravnik se je res dal ločiti, na kar se je z mlado ženo poročil bogati stari. Njej se je zdaj jako dobro godilo; poleti je živela na posestvu svojega moža, pozimi pa na Dunaju in v Parizu. Pred dobrim letom se je seznanila z mladim slikarjem, ki se ji je tako priljubil, da je prosila svojega moža, naj bi slikarja posinovil. Starec pa je preje umrl, predno je mogel svoji ljubljeni ženi izpolniti njeno voljo. Po njegovi smrti se je začel ples zaradi zapuščine. Našli so dve oporoki; ena je bila napravljena pred štirimi leti, druga pa letošnje poletje. V prvi oporoki je volil nad pol milijona svoji ženi, svojim sorodnikom pa 80.000 K. V oporoki, ki jo je napravil letošnje poletje, je zapustil vse premoženje svoji ženi. Sorodniki pa niso zadovoljni niti s prvo, še manj pa z drugo oporoko, zato hočejo obe ovreči. Pravijo, da je bil zapustnik star pijanec, ki ni bil pri pravi pameti. Napravili so na sodišče vlogo, v kateri zatrjujejo, da stari ni umrl naravne smrti.

Razburljiv prizor v bolnišnici. V oddelku za umobolne v zagrebški bolnišnici

usmiljenih bratov je te dni nenadoma podivjal neki bolnik ter je začel pretepati svoje tovariše. Strežaji so podivjanega moža le s težavo vtaknili v prisilni jopič. Ko je bil nesrečnež v prisilnem jopiču, je skočil neki bolnik, katerega je prej umobolni napadel, vanj, ter ga z vso silo ugriznil v nos. Napadalec so komaj odtrgali od bolnika v jopiču. Bolnik z odgriznjenim nosom je naslednji dan umrl.

Ameriški lov na zverine. Lova na zverine v coloradskih hribih se je udeležil tudi Slovenec Fr. Dremel. Lov je trajal 12 dni in se ga je udeležilo okoli 500 oseb.

Samomor iz strahu pred poroko. V Kufsteinu na Tirolskem se je ustrelil orožniški stražmojster tik pred svojo poroko. Pred njegovim stanovanjem je že čakal voz, ki ga je ime odpeljati v cerkev. Ko so nevesti sporočili žalostno novice, je omedlela. Bila je tudi že pripravljena za odhod v cerkev.

Goljufiv poštni oficijant. Nekemu dunajskemu zlatarju je prodal 27letni poštni oficijant Heissig več briljantov. Zlatarju se je stvar zdela sumljiva, zato je Heissiga ovadil policiji. Dognalo se je, da je H. odpiral na pošti priporočena pisma in razne druge pošiljkatve. Na ta način si je prilastil nad 100 briljantov in drugih dragih kamnov, za kar je dobil 3636 K. Več dragocenosti je podaril svoji ločeni ženi in svoji ljubici. Odpiral je tudi pisma iz Amerike, ter pobiral iz njih ameriške bankovce. Goljufivega oficijanta so zaprli.

Velika nesreča v rudokopu. V Jolandi v državi Alabani v Sev. Ameriki je nastala v rudniku eksplozija, vsled česar je bilo zasutih krog 100 rudarjev. Večina rudarjev je najbrže mrtvih.

Najbolj žejen kraj z žejo blagoslovljene Bavarske utegne biti srednjefrankovsko mesto Lauf. Glasom statističnih podatkov, ki jih je izdelala mestna uprava, se tamkaj popije na leto 18.780 hektolitrov piva. Ker šteje mesto le 5500 prebivalcev, prihaja na osebo 341 in pol litra na leto. V Norimberku, kjer se popije še več piva, nego celo v Monakovem, prihaja na osebo 250 litrov na leto. Povprečno popije torej en Norimberžan na leto 100 litrov manj, nego en meščan v Laufu.

Osem turistov mrtvih. Pred nekaj meseci je odšlo iz gemererskega komitata 8 turistov v Tatro, ki se niso več vrnili. Te dni so našli vseh osem mrtvih. Njihova trupla so bila že docela razpadla.

Političen umor na Poznanjskem. Vodja napredne ljudske stranke na Poznanjskem, Franc D o b r y, je bil na cesti ustreljen. Ustrelil ga je političen nasprotnik.

Roparske tolpe. Ob rusko - šlezjski meji so se pojavile nevarne roparske tolpe. Med Bendzinom in Petrikovim so roparji napadli pet poštnih uradnikov. Pri Klomnicah so umorili nekega ruskega policista. Pri Pilavi so banditi ustrelili dva uslužbenca kneza Potockega.

Čudna obsodba. Pred nekega angleškega sodnika so privedli nekega postoparja, ki je imel na sebi polno prahu, ki se ga je nalovil na svojem brezsmotrenem klatarenju po svetu, ne da bi se bil kdaj umil. Mož je bil že tako zamazan, da je sodnika popadla sveta jeza in je zato obsodil nesrečneža — v 90 kopeli. Da-li mora te kopeli napraviti po vrsti v enem dnevu, ali vsak dan po eno ali v drugačnih rokih, tega nam naš vir, žalibog, ni povedal.

p Sijamski kralj. Te dni so listi poročali, da je umrl sijamski kralj. Novi kralj pa, ki se imenuje Maha Varjivaduh, je študiral na Angleškem in je bil prideljen nekaj časa angleški armadi. Vzgojen je torej popolnoma v evropskem duhu. Poročil se bo z neko japonsko princesinjo. Tudi njegov oče, Hulalogkorn, se je bil že precej poevropil. Sijamski zakoni dovoljujejo kralju, da ima cel regiment žen in stari oče sedanjega kralja je imel še 600 žen in poleg tega okoli 3000 odalisk. Ko je umrl, je zapustil 81 otrok. Sedaj umrli kralj je bil bolj skromen; imel je le 9 žen. Hulalogkorn je potoval pred leti po Evropi. Bil je na Angleškem, v Franciji, Nemčiji in Italiji. Imel je seboj v Evropi svoje dvorne plesalke, ki so dale osobito francoskemu časopisju mnogo zanimivega gradiva. Pokojni kralj pa je na svojem potovanju po Evropi dal tudi sam časopisju mnogo gradiva, to posebno radi radovednosti, s katero je hotel vse videti in ki je bila dostikrat naravnost otročjenaivna. Nakupil je na svojem potovanju vsemogoče stvari, avtomobile, potrebne in nepotrebne stroje in aparate, obleko, juvele itd. Ko se je vračal v domovino, je bila ena velika ladja polna samega blaga, ki ga je kralj nakupil po raznih mestih Evrope. Nekega dne je videl pri nemškem prestolonasledniku velike vžigalice. Vprašal je princa, kje bi se dobilo slične vžigalice, in prestolonaslednik mu je dal naslov in kralj Hulalogkorn jih je naročil en vagon, češ, tako bom preskrbljen za nekaj časa. Če je Hulalongkorn potem, ko je prišel v domovino, začel trgovino z vžigalicami na debelo, tega kronika žalibog ne pove. Od svojih potovanj po Evropi je pridobil toliko, da je odpravil marsikako barbarsko navado v svoji državi in posebno na dvoru. Vendar pa je ostalo še mnogo, kar bo moral odpraviti novi kralj, če bo hotel. Tako se princesinje cesarske hiše ne smejo poročiti. Tudi ljubiti ne smejo. Ker se je ena sestra pokojnega Hulalongkorna pregrešila proti tej zapovedi, je bila obsojena na smrt potom lakote. Truplo pokojnega kralja so sežgali.

Tat v spalnici markize. Neka markiza Valido je prišla te dni s svojo hčerjo iz Španije v Pariz. Stanovat je šla v eleganten hotel. Pozno zvečer je zapazila v spalnici svoje hčere, ki je že sladko spala, nekega moža, ki je stikal po prtljagi. Markiza je začela na vso moč kričati. Pritekli so hotelski uslužbenci, ki so moža prijeli.

Mož je odločno tajil, da bi hotel krasti. Ogle dati si je le hotel krasno damo, o katere lepoti je že toliko čul. V njegovem žepu so se pa našle ukradene dragocenosti, ki jih je najbrže pobral v zmedenosti. Rekel je, da se piše Reizner pl. Hedelberg, inženir iz Avstrije.

Nepričakovan sprejem. Ko sta se zvečer vrnila zakonska Kötsehke, ki imata v Berlinu svoj modni salon, s sprehoda domov, ju je doletel nenavaden sprejem. Komaj je mož odprl vrata svojega stanovanja, je že začutil v glavi kroglo. Mož se je takoj zgrudil na tla. Žena je hotela na cesto, da bi poklicala ljudi, toda tudi njo je podrla krogla na tla. Mož je ponoči umrl, pa tudi žena je tako nevarno ranjena, da bo težko okrevala. Kdo ju je napadel, se še ne ve.

Sistem dr. Hindhede. Na Danskem se je začela pred nekaj časom velika propaganda za sistem dr. Hindhedeja. Ta zdravnik uči, da ljudje veliko preveč jedo in pijejo in našel je zlasti med dijaštvom mnogo privržencev. Hindhebe uči, da ne sme človek več kot 20 vinarjev na dan porabiti za svojo hrano. Kadar bo človeški rod navajen take preproste hrane in jo bo užival v tako majhni meri, bo srečen, zdrav in vesel. Doslej se je en sam Hindhebejev privrženec povzpел do take popolnosti. — Profesor Faber je te dni v medicinski družbi v Kodanju predstavil tega mladeniča. Fant je visokošolec. Zadnji dve leti ni izdal za hrano in pijačo nikoli več, kakor 16 do 22 vinarjev na dan. Pozimi malo več, kakor poleti. Hrana, ki jo je užival, je namreč pozimi ustvarjala premalo toplote in vsled tega je nadebudni, šele 22-letni dijak pil čaj. Sicer je pa fant velik, močan, dasi suh in vedno vesel. Užival je zadnji dve leti samo mleko, rastlinsko mast, kašo, kruh in korenje. Seveda ga zdaj ves Kodanj občuduje in najbolj še zdravnik. Če bi se pri nas dobilo kaj več ljudi, ki bi hoteli kodanjskega junaka posnemati, bi draginja mesa hitro odnehala.

Kupčevanje z dekleti.

Letošnji mednarodni kongres proti kupčevanju z dekleti se je vršil v Madridu in je bil zaključen prejšnji teden. Kongres se je bavil poglavitno z dvema vprašanjema: Kako naj državna uprava postopa proti prostituciji, da bi bila kar mogoče manj nevarna človeški družbi, in kaj bi bilo ukreniti, da se zatre kupčevanje z dekleti. Kar se tiče prostitucije, so bili udeležniki kongresa pač edini v tem, da se ne bo dala nikoli zatreti. Kar stoji svet, so se vedno dobile ženske, ki so svoje telo prodajale. Temu zlu pa je beda le v najmanjši meri vzrok. Zaradi revščine se ženske le izjemoma vdajajo prostituciji. Dosti več jih je, ki se vdajajo vlačugarstvu, ker nečejo trdo delati, ker mislijo, da bodo kot prostitutke bolje živele, se lepo oblačile in življenje uživale. Dosti jih je tudi, ki

se vdajo prostituciji iz nagnenja do zlega, največ pa jih je, ki so bile na zvijačen način zapeljane v prostitucijo in nimajo več moči, da bi začele novo življenje.

Značilno je, da dobivajo kupčevalci z dekleti iskano »blago« pogostoma od staršev. Zlasti židovski starši na Ruskem, na Poljskem in na Ogrskem oddajajo prav radi svoje hčere v ta namen. Ti ljudje stoje še na tako nizki stopnji, da v prostituciji ne vidijo nič slabega. V njih očeh je prostitucija sredstvo za pridobivanje denarja, kakor vsak drugi poklic. Tudi hčere takih, seveda zelo revnih rodbin se prav nič ne branijo iti po svetu prodajati svojo ljubezen, ker računa vsaka, da si prisluži sčasoma nekaj denarja in se potem poroči, ali začne sama kako kupčijo. Dočim kristjanska dekleta, ki so bila izvabljenja v prostitucijo, navadno propadejo, je z židovskimi dekleti navadno ravno narobe. Židovke se pač ne dajo goljufati, kakor kristjanke in židovke so denarja pohlepne in štedljive, kristjanke pa so zapravljive. Koliko si taka židovka lahko pridobi, to je pokazal slučaj madame Löwy, ki je bila nekdanj v Ljubljani. Ta ženska je začela kot navadna prostitutka svojo karijero, potem je postala rufijanka. Danes ima več hiš in velja za prav bogato žensko.

Največjo pažnjo je kongres v Madridu posvetil kupčevanju z dekleti. S to kupčijo se pečajo večinoma Židje. Njih naloga je, preskrbovati v prvi vrsti tolerantnim hišam dekleta, preskrbujejo pa tudi gostilne gotove vrste z »animir - dekleti« in dobivajo članice damskim kapelam, pevskim družbam itd. Ti kupčevalci s človeškim mesom porablajo vsa mogoča sredstva, da prevarajo nevedna dekleta. Obetajo jim dobre službe in vsakovrstne udobnosti, da jih speljejo z doma. Malokatera, ki je bila speljana z doma, se vrne, poštena in zdrava pa menda nobena.

Od leta 1899. je boj zoper kupčevalce z dekleti organiziran in uspehi so prav lepi. Na tisoče deklet je ta organizacija že rešila. A zatreti te kupčije vendar še ni bilo mogoče. Pred kratkim smo čitali, da so na Spod. Štajerskem ujeli takega kupčevalca, ki je hotel odpeljati kakih 20 deklet. Če se ti kupčevalci v naših krajih upajo kar po 20 deklet naenkrat spraviti skupaj, kaj si potem šele dovolijo n. pr. na Ogrskem.

Tudi Slovenci imamo vse vzroke, posvečati kupčiji z dekleti vso pozornost. Verodostojna poročila namreč pravijo, da se je v zadnjih letih posvetilo prostituciji razmeroma jako mnogo slovenskih deklet ne-le v Trstu in v Egiptu, nego tudi na Dunaju, v Gradcu, da, dobe se celo v Turinu in v Monakovem. Žid, ki so ga na Pragerskem ujeli z 20 dekleti, ima najbrže še kaj pomočnikov, ki so se posvetili lovu na slovenska dekleta, torej — pozor!

LISTEK.

Usodna pomota.

V deželnem glavnem mestu je bilo danes jako živahno. Prišli so od vseh strani dežele zastopniki raznih krajev na ustanovni občni zbor »Društva za varstvo otrok«. Že ta človekoljubna ideja sama je privedla na to zborovanje marsikoga, ki bi sicer ne prišel, a zahtevala je to tudi etiketa, kajti idejo za ustanovitev tega prepotrebne družstva je sprožil sam deželni glavar in kdo bi se upal odreči visokemu povabilu?

Med udeleženci si opazil osebe iz visokih krogov in druge, za splošno blaginjo dežele velezaslužene moše, ki so bili vedno na mestu, kadar se je šlo za kako koristno napravo. To so pričali tudi razni zaslužni križci in redovi vseh vrst, ki so se jim leketali na prsih.

Zborovanje, ki se je vršilo v »Deželnem domu«, je otvoril deželni glavar in je pozdravil visoke goste z vznesenimi besedami. Govoru profesorja na medicinski fakulteti je sledila živahna debata. Med drugimi se je oglasil k besedi tudi zastopnik mesta Dobrave, vpokojeni sodni nadsvetnik, gospod Janez Novak, mož osivel v službi, z dolgo sivo brado, na katero je bil že v dijaških letih jako ponosen. Risal je zanemarjenje mladine v svojem kraju in je podal tudi načrt, kako temu opomoči, ki so ga vsi enoglasno odobrili. Pri volitvi odbora je bil izvoljen predsednikom deželni glavar, podpredsednikom pa gospod nadsvetnik Janez Novak. Po končani seji so se dali vsi udeleženci fotografirati in potem so šli na slavnostni komerz v hotel »Neptun«.

Gospod nadsvetnik se je peljal na komerz z električno železnico. Čemu bi se vozil v kočiji, kakor so to storili drugi, ta denar daruje raje novoustanovljenemu društvu. Ni se še peljal dolgo, kar se začuje bolesten krik, tramvaj se ustavi in ljudje vro od vseh strani. »Tramvaj ga je povozil« in »ali je mrtev?« je kričalo vse vprek po ozki ulici. Tudi gospod nadsvetnik je izstopil in je hitel gledat na mesto nesreče, saj ni manjkal nikjer, kadar se je šlo za človekoljubno delo. Prišel je rešilni voz, a bilo je že prepozno, siromak je že izdihnil.

»Kdo pa je?« vpraša elegantno oblečen gospod s cilindrom, gospoda nadsvetnika. »Kako se piše?«

»Janez Novak, sodni nadsvetnik v pokoj«, mu odgovori gospod nadsvetnik, brčkone v veliki razburjenosti, ali pa ker je razumel, da vpraša njega za ime. Tuji gospod se je očitno zadovoljil z odgovorom, kajti izginil je naglih korakov.

Po slavnostnem komerzu se je vrnil gospod nadsvetnik v domače mesto Dobravo. Med vožnjo po železnici, ki je trajala celo noč, se je spomnil izredne časti,

ki ga je doletela na zborovanju, namreč, da je bil izvoljen podpredsednikom, in pomislil je, s kako častjo ga bodo v Dobravi sprejeli in s ponosom si je gladil svojo dolgo brado. Kako bo vesela njegova mlada ženka!

In res! Ko je izstopil drugi dan v Dobravi, opazil je, kako vse gleda za njim. Mislil si je, češ, gotovo so že zvedeli o moji časti. Stopal je še bolj ponosno kakor sicer. Kako ga vse gleda in občuduje! Nasproti mu pride njegov najboljši prijatelj, profesor vseh mrtvih jezikov, gospod Dobravec, z zvezki pod pazduho in ga tudi tako čudno gleda. »Najbrž mi zavida to čast,« si misli nadsvetnik. Oni pa ga govori brez običajnega pozdrava: »Dragi prijatelj, izvedel sem že za tvojo veliko nesrečo; najglobokejše sožalje! Servus!« in odhiti urnih korakov.

»Kaj, sožalje!« si misli gospod nadsvetnik. »Namesto da bi mi čestital, mi govori o nekakšni »veliki nesreči«. Gotovo se je zmotil. Saj je zadnji čas že čisto raztresen. Mogoče pa se je doma zgodila nesreča? Pospeši korake in že je na domačem pragu. Na uho mu udari otročji jok. »Nesreča se je zgodila,« reče in odpre vrata na stežaj. Jok potihne, a mlada gospa zavpije prestrašena, da se je razlegalo daleč po ulici in omahne na divan. Še bolj prestrašeni soprog, ki si celega prizora ni znal tolmačiti, pohiti h gospe in jo dvigne in posadi na divan. »Kaj se je pa zgodilo, draga moja ženka?« se mu izvije iz prsi.

»Poglej na mizo,« reče gospa, kateri se je strah že malo polegel.

Gospod nadsvetnik se res ozre, in kaj vidi? Na mizi leži nova številka »Ilustrovanih novin« in na naslovni strani je slika, ki se mu zdi jako znana. Natakne očala in začne čitati:

»Strašna nesreča! Včeraj opoldne je povozil tramvaj v glavnem mestu sodnega nadsvetnika v pokoju, gospoda Janeza Novaka, ki je ranam že podlegel.« Nad besedilom je bila slika ponosnega in slika, posneta na licu mesta. Ob robu pa je stala opazka: Izvirna fotografija, vse pravice pridržane! Zdaj se je gospodu nadsvetniku posvetilo v glavi.

»To je nezgoda, pri kateri sem bil navzoč,« govori bolj sam zase, »in tisti gospod s cilindrom je bil poročevalec «Ilustrovanih novin« Vprašal me je za ime ponosnega, a jaz sem mu pomotoma povedal svoje ime.«

»Toda, kako so dobili tvojo fotografijo?« vpraša gospa, ki se je od velikega strahu že umirila, a še vedno ni mogla zapopasti zagonetnega slučaja.

»To je pač lahko,« reče soprog, »po zborovanju smo se dali fotografirati in to je uprav tista slika. In sedaj si tudi razlagam, zakaj so me ljudje tako gledali, ko sem šel s kolodvora, in zakaj mi je profesor Dobravec izrazil sožalje. Ali eno me skrbi. Celotno mesto bo govorilo o tem ne-

srečnem slučaju in še tuje se bodo iz mene norčevali, če me bodo videli.«

»Nič hudega,« ga tolaži žena. »Domačinom se hitro dopove, a da te ne bodo spoznali tuje, daj si obriti brado.«

In še tisti dan mu je odrezal brivec brado v veliko žalost gospoda nadsvetnika, a v tem večje veselje njegove ljube ženke, ko je zagledala soproga, pomlajnega najmanj za dvajset let.

Izdajatelj in urednik Ivan Bavdek.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 11. novembra do 16. novembra 1910.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	40	1	68
1 " " " II. " . . .	1	20	1	48
1 " " " III. " . . .	1	08	1	38
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	00
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	88	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	1	92	2	20
1 " koštrunovega mesa . . .	1	20	1	30
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	68	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	2	00
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	92	1	96
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	8	—	10
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	2	80	3	20
1 piščanec . . .	1	00	1	40
1 golob . . .	—	44	—	48
1 raca . . .	2	20	2	40
1 gos . . .	5	—	7	—
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	5	—	7	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	37	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	37	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	28	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	25	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	15	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	36	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	33	—	—	—
100 " ržene moke . . .	27	—	—	—
1 l fižola . . .	—	22	—	80
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	38
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	22	50	—	—
100 " rži . . .	17	00	—	—
100 " ječmena . . .	17	00	—	—
100 " ovsa . . .	18	50	19	—
100 " ajde . . .	20	00	—	—
100 " prosa belega . . .	17	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	15	50	—	—
100 " krompirja . . .	8	00	8	50
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 10.80 do 12 K				
Cena mehkeemu lesu 8.50 do 9 K.				
Trg za seno slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	4	50	7	50
" slame . . .	3	50	6	40
" stelje . . .	2	50	3	00

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 5. novembra 1910.

Linc: 42, 61, 45, 90, 40.

Trst: 57, 35, 37, 20, 41.

Dvignjene v sredo, dne 9. novembra 1910.

Praga: 75, 49, 90, 45, 20.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Opozarjamo

na novo vrsto valjanih „Pekatel“ enako doma delanim za juho in prikuho. Dobivajo se le v rumenih ovajih po $\frac{1}{8}$ kg v najfinejših kakovostih z napisom in sliko:

„Štirji rumenjaki“

„Osem rumenjakov“.

18 43 10 35

Učenec,

ki ima veselje do kovaške obrti, se takoj sprejme pri Francu Kremescu, kovaču v Metliki.

106

Pozor! Branjevci! Pozor!

Kdor želi dobra in lepa

JABOLKA

(same gambovce)

jih dobi tri- do štiristo kil pri J. Plevelu, Poljane št. 11, p. št. Vid pri Ljubljani.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem identičen s Francetom Keržičnikom, posestnikom v Kostanjevici h. št. 66, kateremu se je javno očitano krivo pričevanje in kriva prisega in kateri je na to očitanje tožil ter potem tožbo, vsled nameravanega dokaza resnice, brezpogojno umaknil.

110

Franc Keržičnik,

posestnik, mesar in gostilničar v Kostanjevici h. št. 86.

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino

najboljše sredstvo. 47 32 24

4 steklenice (5 kg) franko K 4.—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v

Moč! gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete SLADIN, to je dr. pl.

Zdravje! Trnkóczyja sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

v Ljubljani zraven rotovža.

*	* Popravila in preobleke točno in cenno.	* Popravila in preobleke točno in cenno.	*
			

Najcenejše solnčnike in dežnike

domačega izdelka priporoča

3 52—35

Josip Vidmar

v Ljubljani

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,

Prešernova ulica 4.

Posojilnica v Ribnici

reg. zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po

4³/₄⁰/₀

Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Ima na razpolago 526

domače hranilne pušice

jako pripravne, da se navaja mladino na varčevanje.

Posojila daje na osebni kredit in proti vknjižbi proti 5—6% obrestovanju.

Vplačani deleži koncem leta 1909 40.630 K

Rezervni zaklad koncem leta 1909 167.218 K

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 5,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (Lustna
hila.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

74 20-15

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni

prireja pogrebe treh vrst: I., II. in III. razreda.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, cvetlice, vence s trakovi in napisi ter voščene sveče.

Brzjav: Pogrebni zavod Postojna.

Za cenjena naročila se najtopleje priporoča

Prezema pogrebe po vsem Notranjskem.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem let 1909
denarnega prometa

K 81,116.121-11

upravnega premoženja

K 20,775.510-59

Obrestuje hranilne vloge

po **4 1/2 %**

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad

kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z
1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 %
brez amortizacije. Na menice pa po
6 %. Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. In od 3.—4.

3 52-45